

IZOBRAŽEVANJE O PRAVILNEM IZVAJANJU NAMAKANJA – PROJEKT LAS SSD

dr. Boštjan Naglič,
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS) si že vrsto let prizadeva vzpostaviti namakalni (demonstracijski) center, ki bi deloval na IHPS in bi pokrival celotno Savinjsko dolino. V letu 2018 smo s tem ciljem v mislih uspešno kandidirali na Javnem pozivu za izbor operacij za izvajanje Strategije lokalnega razvoja LAS SSD v programskem obdobju 2014–2020 iz sklada ESRR.

Predstavitev projekta

V okviru omenjene operacije bo delno realizirana ideja o namakalnem centru in vzpostavitvi pilotne namakalne lokacije na IHPS. Predlagana operacija bo skozi aktivnosti izobraževanja in usposabljanja prispevala k dvigu znanja in osveščenosti glede pravilnega izvajanja namakanja na območju šestih občin SSD (Braslovče, Griže/Migojnice, Petrovče, Polzela, Prebold, Šempeter, Tabor, Vransko in Žalec). Vzpostavljena pilotna namakalna lokacija bo služila za izobraževanje uporabnikov namakanja, kmetijskih svetovalcev in vseh ostalih zainteresiranih ter hkrati služila kot demonstracijska lokacija, kjer se bodo uporabniki seznanili s praktičnimi pristopi pravilnega izvajanja namakanja.

Glavni namen operacije je spodbujanje razvoja inovativnih pristopov za ohranjanje in izboljšanje stanja narave in okolja. Voda postaja v času podnebnih sprememb vse dragocenejša dobrina, zato so potrebne tudi izboljšave učinkovitosti namakanja. Pri tem je ključnega pomena, da so uporabniki namakalnih sistemov izobraženi ter razumejo osnovne zakonitosti izvajanja namakanja. Nestrokovno izvajanje lahko zelo negativno vpliva na kakovost in količino pridelka, posledično se lahko povečajo stroški delovanja namakalnega sistema (večja poraba električne energije), poveča se poraba vode ter možnost izgub vode v podtalje, s čimer se lahko izpirajo

rastlinska hranila (npr. nitrati) in ostanki sredstev za varstvo rastlin.

Cilji projekta

Osnovni cilj operacije bo vzpostavitev pilotne namakalne lokacije z vso pripadajočo opremo, ki bo omogočala izvedbo praktičnih delavnic in izobraževanj, kjer bodo izvajalci pridobili praktična in teoretična znanja o strokovno pravilnem izvajanju namakanja – to je namakanja s pravilno količino dodane vode ob pravem času. V času trajanja projekta bomo vseskozi izvajali aktivnosti promocije in obveščanja javnosti o poteku operacije in dogodkih, povezanih z njo.

Ključni učinek promocije in izobraževanj bomo dosegli ob pomoči projektnih partnerjev, ki imajo potrebno znanje na tem področju: Podjetje Marovt sistemi, d. o. o., iz Braslovč, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Izpostava Žalec ter Združenje hmeljarjev Slovenije.

*Kapljični namakalni sistem na vrhu žičnice
(foto: B. Naglič).*

KANDIDIRANJE NA RAZPISU ZA POSODOBITVE NAMAKALNIH SISTEMOV V SSD

dr. Boštjan Naglič in Irena Friškovec
Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, KGZS, Zavod Celje

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije je v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 v letu 2018 objavilo 1. javni razpis za podukrep 4.3: Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, za operacijo: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom.

Razpis je bil objavljen 13. aprila 2018, rok za oddajo vlog pa je bil do vključno 31. avgusta 2018.

Višina razpisanih nepovratnih sredstev je bila 5 milijonov evrov. Delež Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja znaša 75 %, delež iz proračuna Republike Slovenije pa 25 %.

Upravičenci do podpore so bile fizične in pravne osebe, ki jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastijo za izvedbo tehnoloških posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, oziroma za ureditev vodnega vira. Najvišja stopnja podpore je znašala 100 % priznane vrednosti naložbe.

Upravičeni stroški, ki so jih lahko upravičenci uveljavljali na javnem razpisu, so investicije, povezane z izgradnjo primarnega cevovoda, gradbeno-obrtniška dela s črpališčem, dovodni cevovod, transformatorska postaja z vsem ostalim pripadajočim materialom, vključno z merilnimi inštrumenti in avtomatizacijo sistema, računalniška in druga oprema za povezavo črpališča s centrom za namakanje (meteorološka postaja, oprema za spremljanje škodljivcev ...), ureditev vodnega zbiralnika (akumulacija, vodnjak, vodno zajetje, zbiralnik za kapnico) ter splošni stroški.

Namakalna oprema v tem razpisu ni bila upravičen strošek.

V merilih za ocenjevanje vlog so se, poleg ekonomskih vidikov (velikost namakalnega območja, površina namakalnega območja, za katero so pridobljena soglasja lastnikov kmetijskih zemljišč k tehnološki posodobitvi namakalnega sistema) in geografskih vidikov naložbe (koeficient razvitosti občine), upoštevali tudi prispevki k horizontalnim ciljem pri podnebnih spremembah. Pri teh so morali namakalni sistemi po tehnološki posodobitvi izkazovati najmanj 15 % potencialnega prihranka vode in vsaj 10 % prihranka energije glede na tehnične parametre obstoječega namakalnega sistema.

Po zadnjem izplačilu podpore iz operacije tehnoloških posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, morajo biti izpolnjene naslednje obveznosti:

- v 36 mesecih od datuma zadnjega izplačila sredstev mora biti namakalni sistem opremljen z namakalno opremo na 67 % površine namakalnega sistema,
- opremljenost z vodomeri na ravni vsakega posameznega uporabnika mora biti zagotovljena vsaj pet let po datumu izplačila zadnjega zahtevka za izplačilo.

V Uredbi o izvajanju ukrepa naložbe v osnovna sredstva ter podukrepa podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 104/15, 32/16, 66/16, 14/17, 38/17 in 40/17 – popr. in 19/18) so v 106. členu določene še nekatere skupne določbe glede obveznosti upravičenca po zadnjem izplačilu sredstev.

Veseli smo, da smo v Savinjski dolini uspeli in s skupnimi močmi pripravili ter oddali na razpis 5 vlog

za posodobitev namakalnih sistemov z več uporabniki: Breg, Gotovlje, Šempeter–Vrbe, Latkova vas in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Za nami je več let intenzivnega dela in priprav, da smo lahko kandidirali na razpisu. Ogromno truda so vložili v pripravo uporabniki namakalnih sistemov v okviru društev namakalnih naprav. Najprej je bilo potrebno razrešiti lastništvo namakalnih sistemov, ki se je razrešilo z veliko pomočjo MKGP. Konec leta 2016 je bilo lastništvo z občin preneseno na namakalna društva oziroma zadrugo. Nato pa so člani društev s pomočjo strokovnjakov z IHPS in kmetijskih svetovalcev s KGZ Celje pristopili k pripravi dokumentacije, ki je bila potrebna za razpis. Posebnost je, da so na razpisu kandidirala društva namakalnih naprav in zato je bilo potrebno v času priprav razjasniti še kakšno zadevo več. Mnogo truda smo vložili tudi v iskanje banke, ki je bila pripravljena vlagateljem potrditi izjavo banke o pokritosti investicije. To dokazilo je obvezna priloga v vlogi. Vlagatelji so posluh za izvedbo te investicije in kandidiranje na razpisu našli v Deželni banki Slovenije. Projekte so izdelali v Družbi za projektiranje in svetovanje SAVINJAPROJEKT.

V kolikor bodo naše vloge odobrene se bo z deli pričelo že pomladi 2019 in zaključilo do maja 2020.

Vsekakor pa moramo tudi na tem mestu poudariti, da ste uporabniki namakalnih sistemov v Spodnji Savinjski dolini res izreden primer dobre prakse namakanja v Sloveniji. Namreč, tudi v letih, ko niti niste vedeli, v čigavi lasti so sistemi, ste jih redno vzdrževali in omogočali, da so delovali vsa ta leta. Zato verjamemo, da v primeru pozitivnih odločb na razpisu in posledično obnove sistemov ne bo težko izpolnjevati obveznosti, ki jih nalaga razpis.

Opremljenost z vodomeri na ravni vsakega posameznega uporabnika mora biti zagotovljena vsaj pet let po datumu izplačila zadnjega zahtevka za izplačilo (foto: I. Škerbot).